

Informe de l'Institut d'Estudis Catalans sobre la proposta d'actuacions a la façana del Gran Teatre del Liceu

El Gran Teatre del Liceu és un monument excepcional del nostre patrimoni cultural i, com a tal, està protegit per la classificació de **bé cultural d'interès nacional (BCIN)** des del 2006. Aquesta consideració implica un alt grau de protecció de la integritat del monument. L'Institut d'Estudis Catalans (IEC), que per mitjà de la Secció Històrico-Arqueològica emet els informes preceptius, entre d'altres, dels béns culturals d'interès nacional a Catalunya, davant la proposta d'incorporar uns nous elements pretesament decoratius a les façanes exteriors del Gran Teatre del Liceu i a instància pròpia, expressa l'opinió següent, segons fou aprovada pel Ple de l'IEC del dia 9 de maig de 2016.

Després de l'incendi de 1994, les obres que es van haver de fer per a tornar a posar en funcionament el Gran Teatre obligaren la seva Fundació a passar-ne una gran proporció a mans públiques. Les obres no foren únicament una restauració de l'anterior teatre sinó que en constituïren una profunda ampliació: una renovació tècnica total i una millora àmplia dels serveis, que per a realitzar-se obligaren a fer nombroses expropiacions a famílies i negocis amb una finalitat que en aquell moment la gran majoria dels habitants de Barcelona no entenia que fos una prioritat.

L'acurada intervenció arquitectònica duta a terme per Ignasi de Solà-Morales, Lluís Dilmé i Xavier Fabré, en tant que arquitectes de l'ampliació, no sols mantingué la façana original —que sobre el projecte de l'insigne arquitecte Miquel Garriga i Roca feren l'arquitecte i escenògraf francès Viguier, i l'any 1861, l'arquitecte Josep Oriol Mestres, amb les recomanacions dels membres d'arquitectura de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona (13 de maig de 1860)—, sinó que els nous cossos també cercaren per contrast posar-la en relleu.

En la memòria del projecte de Josep Oriol Mestres, ell mateix justifica que suprimirà els adornaments laterals que es proposaren en el projecte de 1847, ja que al marge de no tenir cap finalitat, en ordre a la concepció de la nova arquitectura romàntica del moment, li sembla millor fer-ho a través d'encoixinats, que són elements purament arquitectònics. L'obra, que convertí el Liceu del 1847 en el teatre de més cabuda d'Europa, presentà junt amb altres aspectes notables, com són la forma de l'escena i de l'amfiteatre, la invenció de desplaçar a un segon pla les separacions de les llotges, la qual cosa va conferir a la sala una innovadora i especial atmosfera etèria, aspectes que expliquen que des del 2006 se li reconegué a l'edifici del Gran Teatre del Liceu la condició de bé cultural d'interès nacional de la nostra legislació per a la protecció del patrimoni i, per tant, subjecte a la més estricta conservació i respecte.

Els temps actuals no sembla que demanin a les administracions titulars del Teatre, encara que ho financi un mecenes, que es dediquin diners a discutibles i discutides actuacions sobre el pla de les façanes, quan no hi ha pressupost per a restaurar-ne els elements originals, avui encoberts per proteccions que eviten el despreniment sobre els transeünts. Les administracions tenen intervencions més exemplars sobre el Teatre a les quals aplicar acotats recursos, especialment si es tenen presents els que s'han de dedicar al seu normal funcionament. Tampoc la intervenció proposada no alteraria la realitat econòmica del carrer de Sant Pau.

La instal·lació dels repetits elements pretesament decoratius que han divulgat els mitjans de comunicació, tant en la primera versió publicada el 17 de gener de 2016 com en la versió modificada (*El Punt Avui*, 9 de març de 2016, p. 36), obliga a practicar a la façana del Teatre 169 ancoratges no pas superficials, sinó fortament agressius. Uns orificis que cal multiplicar per dos, en tractar-se de la instal·lació d'uns elements en forma de nansa o de mig arc, que doblen els punts de sosteniment i, per tant, l'afecció a la composició de l'estuc i a l'obra de fàbrica de les façanes; cal considerar també la possible alteració per rovell de la façana si els ancoratges previstos són metàl·lics. Entenem que aquesta agressió física s'ha d'evitar per la gran repercussió que tindria sobre el monument.

Una altra consideració a tenir en compte és que les façanes del Teatre adquiririen una gran vulnerabilitat en oferir nombrosos elements que afavoririen l'escalada, i les aus que freqüenten la zona, com són coloms, cotorres i

gavines, multiplicarien els suports d'estada amb les molèsties consegüents per als ciutadans i per al monument mateix, provocades en bona part per les defecacions. No s'hauria de donar el cas d'haver-hi d'aplicar a posteriori punxes i teles en cadascuna de les anelles per a evitar-ho, com tan profusament i per desgràcia s'han hagut de situar en diversos edificis d'aquesta ciutat.

En relació amb la contemplació dels vitralls de la planta baixa des del carrer de Sant Pau, aquesta institució no hi veu cap inconvenient sempre que els vitralls es protegeixin amb vidre antixocs de màxima i total protecció, s'hi apliquin les neteges temporals necessàries i se n'asseguri la protecció en la intimitat de les estances interiors.

Per tot això, l'Institut d'Estudis Catalans considera que la intervenció pretesament decorativa proposada, rebutjable des de tots els punts de vista, representaria una alteració substancial, absolutament inapropiada en un monument d'aquesta categoria i característiques idiosincràtiques.

Finalment, l'IEC celebra que des de l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci del Gran Teatre del Liceu s'hagi decidit retirar temporalment la proposta d'actuacions sobre la façana del Liceu (segons informaren els mitjans el 12 de maig de 2016), i espera que tot el que es diu en aquest informe ajudi a les institucions implicades a prendre una decisió.

Barcelona, 13 de maig de 2016